

Ο ΑΓΙΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΥΡΙΠΟΥ (1510 - 1590) Ο εκ Καλάμου Αττικής σοφός ιεράρχης του Ευρίπου, θεοφόρος κτίτωρ της Μονής Πεντέλης και σπηλαιώδης ασκητής της Κέας

Στα δύσκολα και σκοτεινά χρόνια της Τουρκοκρατίας έλαμψαν μέσα στο πνευματικό στερέωμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας ευλογημένες μορφές, οι οποίες διακρίθηκαν για τον ένθεο ζήλο, την πλούσια πνευματική δράση και το θαυματουργικό τους χάρισμα. Μέσα στη σεπτή χορεία των πνευματικών αυτών αστέρων που αποτελούν τους πολύτιμους μαργαρίτες της ορθοδόξου πίστεως μας χάρη στην απαστράπτουσα αρετή και την ακτινοβόλο βιοτή τους, εξέχουσα θέση κατέχει ο τιμώμενος στις 16 Αυγούστου Άγιος Τιμόθεος Αρχιεπίσκοπος Ευρίπου ο θαυματουργός, ο θείος δομήτωρ της περιωνύμου και παλαιφάτου Μονής Πεντέλης, ο πρᾶος και ανεξικακος ησυχαστής της Βραυρώνος, ο ασκητικῶς διαλάμπας στη νήσο Κέα με την αδιάλειπτη ψυχοτρόφο άσκησή του, ο αναδειχθείς σε τηλαγεύστατο αστέρα και σε νεόφωτο φωστήρα της Ελλάδος σε χρόνους δυσοίωνους για το Έθνος και την Εκκλησία.

Ο Άγιος Τιμόθεος γεννήθηκε το 1510 στον Κάλαμο Αττικής. Σύμφωνα με την παράδοση ο πατέρας του ήταν ιερέας και από αυτόν διδάχθηκε τα πρώτα χριστιανικά γράμματα, γεγονός που τον κατέστησε ευσεβή και ενάρετο. Γι' αυτό και από την παιδική του ηλικία διακρινόταν για την πίστη και ευλάβειά του στον Θεό, το ήθος, τη σεμνότητα και την ευφυΐα του. Οι σπάνιες αρετές, με τις οποίες ήταν κεκοσμημένος, προκαλούσαν τον θαυμασμό και την καύχηση των γονέων και συγχωριανών του, ενώ από νωρίς συνδέθηκε πνευματικά με τον επίσκοπο Ωρεών της Εύβοιας, ο οποίος διαβλέποντας τη βαθιά πίστη και τα σπάνια πνευματικά του χαρίσματα, τον έστειλε με δική του δαπάνη για σπουδές στην Αθήνα. Κατά τη διάρκεια των σπουδών διακρίθηκε μεταξύ των συμμαθητών του για τον ενάρετο βίο, τη σύνεση και την οξύνοια του πνεύματός του. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών του πήγε στους Ωρεούς της βόρειας Εύβοιας κοντά στον επιχώριο επίσκοπο που ήταν για τον Τιμόθεο ο προστάτης και ο πνευματικός του πατέρας και αφού τον έκειρε πρώτα μοναχό, στη συνέχεια τον χειροτόνησε διάκονο. Ο διάκονος Τιμόθεος επιδόθηκε με ιδιαίτερο ζήλο στη διακονία του Θεού, εργαζόμενος ακαταπόνητα στον αμπελώνα του Κυρίου και έχοντας πάντα δίπλα του ως πνευματικό καθοδηγητή τον επίσκοπο Ωρεών, ο οποίος του ενέπνευσε μεταξύ άλλων το αίσθημα της φιλοπατρίας, αλλά και την αυτοθυσιαστική αγάπη και συμπαράσταση προς τον δοκιμαζόμενο λαό. Στη συνέχεια ο Τιμόθεος έχοντας ήδη ασκηθεί στην προσευχή, τη νηστεία και τη μελέτη του λόγου του Θεού, χειροτονήθηκε από τον επίσκοπο Ωρεών πρεσβύτερος και έκτοτε έγινε ο πολύτιμος και αχώριστος συνεργάτης του στη διαποίμανση της επισκοπής του.

Μετά την κοίμηση του επισκόπου Ωρεών ο λαός και ο κλήρος της επαρχίας υπέδειξαν ομόφωνα τον πρεσβύτερο Τιμόθεο ως τον πλέον άξιο και κατάλληλο διάδοχό του. Έτσι το 1553 εξελέγη επίσκοπος Ωρεών και χάρη στον ένθεο ζήλο και τις πολλαπλές αρετές του ετέθη ως «λύχνος επί τήν λυχνίαν», εκπέμποντας παντού φως Χριστού και ακτινοβολώντας με το θεάρεστο έργο του. Η φωταυγής επισκοπική του παρουσία τον οδήγησε σε σύντομο χρονικό διάστημα σε υψηλότερη θέση εκκλησιαστικής διακονίας. Έτσι προήχθη σε Αρχιεπίσκοπο Ευρίπου με έδρα τη Χαλκίδα, διαδεχόμενος πιθανότατα τον μητροπολίτη Ευρίπου Ιωάσαφ, ο οποίος αρχιεράτευσε μεταξύ των ετών 1546 -1555. Ο Άγιος Τιμόθεος αναδείχθηκε σοφός και θεόληπτος ιεράρχης με ανεπανάληπτο πνευματικό έργο, το οποίο αφύπνιζε τις ταλαιπωρημένες ψυχές κάτω από τις ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες της σκοτεινής περιόδου της Τουρκοκρατίας. Κατέστη φιλόστοργος ποιμένας, πεφωτισμένος διδάσκαλος, αλλά και προάγγελος της αναστάσεως του Γένους, αφού κύριο μέλημά του ήταν να κρατήσει ο χειμαζόμενος ελληνικός λαός ζωντανή την εθνική του συνείδηση, ενώ με το πύρινο κήρυγμά του μεταλαμπάδευε στις ψυχές των χριστιανών τη φλόγα της ελευθερίας.

Κατά τη διάρκεια όμως της ευδοκίμου αρχιερατείας του σοφού και θεοπρόβλητου ιεράρχου του Ευρίπου, Αγίου Τιμοθέου, ο οποίος αναδείχθηκε «τῆς Εύβοίας ὁ φωστήρ καί ποιμὴν θεόληπτος Εὐρίπου», εξεδόθη επί των ημερών του Σουλτάνου Σελίμ Β' (1566 -1574) και του Πατριάρχου Ιερεμίου Β' (1572-1595) σουλτανικό φερμάνι, το οποίο επέβαλε τη μετατροπή των χριστιανικών εκκλησιών σε τζαμιά. Ο Άγιος Τιμόθεος διαμαρτυρήθηκε έντονα για την απόφαση αυτή, ασκώντας μάλιστα και δριμύτατη κριτική. Το γεγονός αυτό τον έφερε σε άγρια σύγκρουση με τον χριστιανομάχο τουρκαλβανό πασά του Ευρίπου, ο οποίος κινούμενος από φθόνο λόγω του κύρους και της ευεργετικής επισκοπικής παρουσίας του λαοφιλούς Αγίου Τιμοθέου τόσο στον χριστιανικό λαό της Εύβοιας όσο και σε πολλούς οθωμανούς της επαρχίας του, επιθυμούσε την εκδίωξη και εξόντωσή του. Όμως η εκδίωξη του Αγίου οφειλόταν και στο θλιβερό γεγονός ότι ο ηγούμενος της Μονής του Αγίου Νικολάου Γαλατάκη Ευβοίας είχε έρθει σε πλήρη ρήξη με τον Άγιο Τιμόθεο, που ήταν και ο επιχώριος Μητροπολίτης, για τον βυζαντινό ναό της Παναγίας Περιβλέπτου πλησίον του χωριού Πολπικά, τον οποίο διεκδικούσαν τόσο το χωριό Πολπικά όσο και η Μονή Γαλατάκη. Τότε ο Άγιος με γράμμα του προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο υπερασπίσθηκε τη διεκδίκηση του ναού και της κτηματικής του περιουσίας από τους κατοίκους του χωριού Πολπικά, γεγονός που τον έφερε σε ρήξη με τις κτητικές βλέψεις του ηγουμένου της Μονής Γαλατάκη, ο οποίος όμως κατόρθωσε να προσελκύσει με το μέρος του τον διακείμενο ήδη εχθρικά απέναντι στον Άγιο, πασά του Ευρίπου.

Στην άκρως επικίνδυνη για τη ζωή του Αγίου περίοδο αυτή της αρχιερατείας του, η σύζυγος του πασά που ήταν κρυπτοχριστιανή, ενημέρωσε τον ενάρετο και σοφό ιεράρχη ότι η ζωή του κινδυνεύει άμεσα, τον προέτρεψε δε να

εγκαταλείπει κρυφά την Εύβοια, ενώ του απέστειλε και ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Τότε ο Άγιος Τιμόθεος θεώρησε την προτροπή της γυναίκας του πασά ως σχέδιο της θείας Πρόνοιας για τη σωτηρία του, αλλά και για την αφιέρωσή του στον Θεό ως ασκητής, αφού η μοναχική ζωή πάντα τον προσέλκυε. Έτσι μία νύχτα του 1572 εγκατέλειψε την Εύβοια και αναχώρησε με μία μικρή συνοδεία, αποτελούμενη από τον διάκονό του και έναν ιερέα, για την απέναντι ακτή της Αττικής, όπου βρισκόταν και ο Κάλαμος, η ιδιαίτερη του πατρίδα. Στην περιοχή του Καλάμου φιλοξενήθηκε για κάποιο χρονικό διάστημα στην ιδρυθείσα περί τον 6ο μ.Χ. αιώνα Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος Καλολιβαδίου, την οποία αναδιοργάνωσε και αναζωογόνησε πνευματικά.

Η αναζήτηση του Αγίου για έναν περισσότερο ησυχαστικό τόπο τον οδήγησε στο γεμάτο από ασκητήρια και κελιά Πεντελικό όρος, το οποίο ήδη από τους βυζαντινούς χρόνους ονομαζόταν «ὄρος τῶν Ἀμώμων». Στο βουνό αυτό της Αττικής που ήταν για αιώνες τόπος ασκήσεως και λατρείας του Θεού και διέθετε θαυμάσια φύση, αποφάσισε ο Άγιος Τιμόθεος να ασκητεύσει και να περάσει το υπόλοιπο της επίγειας θεοφιλοῦς βιοτής του. Η γνωριμία του Αγίου με τους ασκητές του Πεντελικού όρους, οι οποίοι διέθεταν αρετή και ήθος, του δημιούργησε έναν τέτοιο ενθουσιασμό και μία τόσο μεγάλη έλξη για τον τόπο αυτό, ώστε αποφάσισε να ιδρύσει εκεί το μοναστήρι του. Αρχικά ασκήτευσε για κάποιο διάστημα στην περιοχή Καλλίσια του Πεντελικού όρους, όπου περί τα μέσα του 16ου αιώνα ιδρύθηκε η Μονή του Αγίου Νικολάου Καλλισίων, ενώ στη συνέχεια εγκαταβίωσε στην εγκαταλελειμμένη σκήτη της Αγίας Τριάδος «τοῦ Νεροῦ», όπου μέχρι σήμερα σώζεται ο ευρισκόμενος στην κεντρική πλατεία της περιοχής ομώνυμος ναός του 15ου -16ου αιώνα, ο οποίος αποτελεί μετόχιο της Μονής Πεντέλης. Στην προσπάθεια αναζήτησης μαζί με τη συνοδεία του κατάλληλης τοποθεσίας, όπου θα ίδρυε το μοναστήρι του, ανακάλυψε μέσα στο δάσος έναν απαστράπτοντα από τις βροχές και τον χρόνο σκελετό ενός ασκητού, πάνω στον οποίο βρισκόταν μία μικρή εικόνα της Παναγίας Γλυκοφιλούσας. Αφού ενταφίασε με σεβασμό το λείψανο του αγνώστου ασκητού, αποφάσισε να οικοδομήσει στον τόπο αυτό περιώνυμη Μονή ἐπ' ονόματι της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου, δεδομένου ότι αυτό ήταν και το θέλημα του Θεού. Η Μονή αποπερατώθηκε το έτος 1578, κατά το οποίο θεωρείται ότι ιδρύθηκε η Μονή σύμφωνα άλλωστε και με τη διασωθείσα επιγραφή, παρόλο που η ανέγερση της Μονής είχε ξεκινήσει τουλάχιστον τρία έτη νωρίτερα, δηλαδή περί το 1575. Το αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου Καθολικό της Μονής ανακαινίσθηκε τα έτη 1768 και 1858, ενώ κατά την ανακαίνιση του έτους 1953 έλαβε τη σημερινή του μορφή. Η νεοανεγερθείσα Μονή κατέστη πόλος έλξεως για τους ασκητές της περιοχής χάρη στην απαστράπτουσα και χαρισματική προσωπικότητα του κτίτορος, Αγίου Τιμοθέου, αλλά και στην πλούσια λατρευτική ζωή της Μονής. Παράλληλα πολυάριθμοι πιστοί προσέτρεχαν στην περιώνυμη Μονή της Πεντέλης για να οικοδομηθούν πνευματικά, αλλά και για να ευεργετηθούν από τα φιλάνθρωπα αισθήματα και τη θαυματουργική δύναμη της προσευχής του

εναρέτου και πεφωτισμένου πνευματικού καθοδηγητού και ασκητού επισκόπου, Αγίου Τιμοθέου, ο οποίος αναδείχθηκε υπόδειγμα ασκήσεως και εναρέτου πολυετίας με φήμη αγιότητας και μεγάλη φιλανθρωπική δραστηριότητα. Στη Μονή ο Άγιος Τιμόθεος παρέμεινε μέχρι και το έτος 1580, αναδεικνύοντας το ιστορικό αυτό μοναστήρι σε σπουδαίο πνευματικό φάρο της Αττικής με πολυάριθμους μοναχούς που έφτασαν τους ογδόντα, ενώ φρόντισε και για την απόκτηση σημαντικής κτηματικής περιουσίας με κτήματα στο Κορωπί, τον Γέρακα και τη Βραυρώννα.

Ο διαρκής όμως πόθος του Αγίου για περισσότερη άσκηση και ησυχία τον οδήγησε στο να αποσυρθεί στο επ' ονόματι του Αγίου Γεωργίου αγαπημένο του ησυχαστήριο στην περιοχή του Γαργηπού, αλλά η φήμη της αγιότητας που είχε αποκτήσει, τον εμπόδιζε στο να αφοσιωθεί πλήρως στον Θεό και στην ασκητική ζωή. Γι' αυτό και αναγκάστηκε να φύγει από τον Γαργηπό και να αναζητήσει την άσκηση στην απομακρυσμένη και ερειπωμένη σκήτη του Αγίου Γεωργίου στην περιοχή της Βραυρώννας. Εκεί ανακαίνισε το υπάρχον εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, στο οποίο σύμφωνα με πληροφορία του επιφανούς ιστοριοδίφη Δημητρίου Καμπούρογλου σωζόταν η αρχαιότερη εικονογραφική απεικόνιση του Αγίου Τιμοθέου, χρονολογούμενη στις αρχές του 17ου αιώνα. Αφού οικοδόμησε κελιά γύρω από τον ναό του Αγίου Γεωργίου, επιδόθηκε με ακόμη μεγαλύτερο ζήλο και αφοσίωση στους ασκητικούς του αγώνες που σε συνδυασμό με την αδιάλειπτη προσευχή και την πλούσια μυστηριακή ζωή, τον οδήγησαν σε υψηλότατα επίπεδα αγιοπνευματικών εμπειριών. Μάλιστα το ύψος της αρετής και της αγιότητας που είχε φθάσει ήταν τόσο υψηλό, ώστε ο Άγιος είχε αποκτήσει διά της χάριτος του Θεού το χάρισμα να θαυματουργεί. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται περίτρανα και από το ακόλουθο θαύμα του Αγίου, όπως μας το διέσωσε η παράδοση. Σύμφωνα λοιπόν με την παράδοση μία οθωμανίδα γαιοκτήμονας, η οποία διέμενε στον ερημικό Πύργο της Βραυρώννας, κατέφυγε κλαίγοντας στον ενάρετο ασκητή Άγιο Τιμόθεο και τον παρακάλεσε να σώσει τα παιδιά της, τα οποία είχαν απαγάγει πειρατές και βρίσκονταν σε πλοία μέσα στο πέλαγος. Τότε ο θαυματοουργός ιεράρχης προσευχήθηκε στον Κύριο και την Υπεραγία Θεοτόκο για τη σωτηρία και απελευθέρωση των παιδιών. Η θερμή προσευχή του Αγίου προκάλεσε αμέσως άγρια θαλασσοταραχή, η οποία ανάγκασε τα πειρατικά πλοία να επιστρέψουν στην ακτή και έτσι οι πειρατές αναγκάστηκαν να απελευθερώσουν τα παιδιά. Μετά το επιτελεσθέν θαύμα η μητέρα έπεσε στα πόδια του Αγίου και έκλαιγε από βαθιά ευγνωμοσύνη. Μάλιστα βαπτίσθηκε χριστιανή τόσο εκείνη όσο και όλη η οικογένειά της, ενώ σε ένδειξη ευγνωμοσύνης δώρισε στον Άγιο ένα τμήμα από την ιδιοκτησία της στην περιοχή της Βραυρώννας, το οποίο ο Άγιος Τιμόθεος αφιέρωσε στην ιδρυθείσα υπό αυτού Μονή της Πεντέλης.

Παρόλο όμως που η φωταυγής πνευματική παρουσία του Αγίου στην περιοχή επιδαψίλευσε πολλαπλές ευεργεσίες και ξεχωριστή ευλογία, υπήρξαν μερικοί κάτοικοι που αντιμετώπιζαν με καχυποψία και φόβο τον Άγιο, βλέποντας ότι αποκτά κτηματική περιουσία στην περιοχή, αλλά και φοβούμενοι ότι θα έπαιρνε πιθανόν και τα δικά τους κτήματα για να αυξήσει την περιουσία του. Έτσι οι καχύποπτοι κάτοικοι κινούμενοι από φθόνο για τον Άγιο και για να τον αναγκάσουν να εγκαταλείψει την περιοχή, έφθασαν στο σημείο να κάψουν την αλιευτική του βάρκα. Απέναντι σ' αυτή την εχθρική και αποτρόπαια πράξη ο Άγιος Τιμόθεος επέδειξε πραότητα και ανεξικακία και συγχώρησε εκ βαθέων τους διώκτες του, ενώ αποφάσισε να εγκαταλείψει τον τόπο και να μεταβεί σε ασφαλέστερη περιοχή. Έτσι με τη σχεδόν κατεστραμμένη βάρκα του και χρησιμοποιώντας το ράσο απλωμένο πάνω στη ράβδο του αντί για ιστίο, έφτασε ο ασκητής επίσκοπος και θεοφόρος ιδρυτής της Μονής Πεντέλης γύρω στο 1582 στη νήσο Κέα, η οποία αποτέλεσε τον τόπο, όπου συνέχισε την αδιάλειπτη ψυχοτρόφο άσκησή του, φτάνοντας μάλιστα στο στάδιο των ύστατων πνευματικών του αγώνων, για να λάβει στη συνέχεια τον στέφανο της δικαιοσύνης και της αγιότητας από τον αθλοθέτη Θεό.

Στην Κέα, γνωστή για την πλούσια ασκητική της παράδοση, εγκαταβίωσε αρχικά στην εγκαταλελειμμένη Μονή του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στο επονομαζόμενο «Ελληνικό» όρος, η οποία ιδρύθηκε περί τα μέσα του 12ου μ.Χ. αιώνα από τον αυτοκράτορα Αλέξιο τον Κομνηνό. Ο Άγιος Τιμόθεος προσπάθησε να αναστηλώσει την ερειπωμένη μονή, η οποία κατέστη πόλος έλξης για εκατοντάδες ανθρώπους που έβρισκαν εκεί την ψυχική τους ανάπαυση. Πλησίον της Μονής του Προδρόμου ανήγειρε μικρό ναό επ' ονόματι του Αγίου Παντελεήμονος, ο οποίος μετά την οσιακή κοιμήση του Αγίου Τιμοθέου αποτέλεσε από το 1626 ομώνυμη σταυροπηγιακή μονή, η οποία όμως διαλύθηκε το 1834 επί των ημερών της βασιλείας του Όθωνος. Μάλιστα η Μονή του Αγίου Παντελεήμονος μετονόμασε την περιοχή αυτή της νήσου Κέας από «Ελληνικόν» σε «Άγιο Παντελεήμονα», όπως άλλωστε είναι γνωστή μέχρι σήμερα. Ο Άγιος Τιμόθεος αναζητώντας όμως περισσότερη ησυχία και απομόνωση, μετέβαινε τους καλοκαιρινούς μήνες σε ένα σπήλαιο στην τοποθεσία «Λούρος», το οποίο βρισκόταν σε μικρή απόσταση από τη Μονή του Προδρόμου. Στο σπήλαιο αυτό που είναι γνωστό με την προσωνυμία «σπηλιά του Καλογήρου», επιδιδόταν ο ασκητής επίσκοπος στην αδιάλειπτη προσευχή και άσκηση. Μάλιστα περίπρανη απόδειξη της ευαρέσκειας του Θεού στους ασκητικούς του αγώνες και στο ύψος της αρετής και της αγιότητας που είχε φτάσει, είναι το παράδοξο φαινόμενο να αναβλύζει άφθονο κρυστάλλινο νερό η πηγή που βρισκόταν μέσα στο σπήλαιο μόνο το καλοκαίρι που ασκήτευε ο Άγιος Τιμόθεος, ενώ το χειμώνα το νερό χανόταν τελείως. Η «σπηλιά του καλόγερου» στην τοποθεσία Λούρος αποτελεί μέχρι σήμερα για τους κατοίκους της Κέας τον σημαντικότερο τόπο που θυμίζει το πέρασμα του Αγίου από το νησί, η δε πηγή εξακολουθεί και μέχρι σήμερα τους καλοκαιρινούς μήνες να αναβλύζει νερό, το οποίο θεωρείται αγίασμα. Ο Άγιος

Τιμόθεος παρέμεινε στην Κέα για δέκα περίπου έτη μέχρι που ο δικαιοκρίτης Κύριος τον κάλεσε κοντά Του για να ευφραίνεται αιώνια μέσα στη Βασιλεία των Ουρανών. Το ειρηνικό και οσιακό του τέλος έλαβε χώρα στις 16 Αυγούστου του έτους 1590 και σε ηλικία ογδόντα περίπου ετών. Το ιερό του σκήνωμα ενταφιάσθηκε με ευλάβεια μέσα στον ναό του Αγίου Παντελεήμονος μπροστά από την Αγία Τράπεζα.

Όμως μετά από την οσιακή του κοίμηση και αφού είχε περάσει κάποιο χρονικό διάστημα, εμφανίσθηκε ο Άγιος Τιμόθεος στο όνειρο κάποιου μοναχού της Μονής Πεντέλης και του έδωσε την εντολή να μεταβεί στην Κέα και να μεταφέρει το ιερό του λείψανο στη Μονή, όπως και έγινε. Έτσι το ιερό και ευωδιάζον λείψανο του κτίτορος της Μονής Πεντέλης, Αγίου Τιμοθέου Αρχιεπισκόπου Ευρίπου, το οποίο κατέστη αέναος πηγή θαυματουργικών ιάσεων, επέστρεψε στο μοναστήρι που ο ίδιος ο Άγιος ίδρυσε το 1578. Το λείψανο φυλασσόταν μέσα σε μαργαριτοποϊκίλτο κιβώτιο μέχρι και την περίοδο της πολιορκίας των Τούρκων (25 Απριλίου – 20 Ιουλίου 1821), αφού επί των ημερών του ηγουμένου της Μονής Πεντέλης Νεοφύτου Δέγλερη (1821 -1844) αποφασίσθηκε για λόγους ασφαλείας να μεταφερθούν τα φυλασσόμενα στη Μονή κειμήλια, μεταξύ δε αυτών και το ιερό λείψανο του Αγίου Τιμοθέου, στο χρονολογούμενο από τον 16ο αιώνα μετόχιο της Αγίας Δυνάμεως (Γενέσιον Θεοτόκου), όπου υπήρχαν υπόγειες κρυψώνες. Έτσι όλα τα πολύτιμα κειμήλια μεταφέρθηκαν εκεί μαζί και με τη βιβλιοθήκη της Μονής, η οποία όμως αργότερα μεταφέρθηκε στην Ακρόπολη. Όταν όμως στις 20 Ιουλίου 1821 εισέβαλε στην Αθήνα ο πασάς Ομέρ Βρυώνης, οι πολιορκούντες την Ακρόπολη Τούρκοι στρατιώτες ανακάλυψαν την κρυψώνα στο μετόχιο της Αγίας Δυνάμεως από μία ηλικιωμένη γυναίκα που αποκάλυψε τους κρυμμένους θησαυρούς, αφού δεν άντεξε στα βασανιστήρια των Τούρκων. Μετά την αποκάλυψη τα πολύτιμα κειμήλια λεηλατήθηκαν, ενώ τα ιερά λείψανα και τα χειρόγραφα παρεδόθηκαν στις φλόγες. Κατά θεία όμως οικονομία διασώθηκαν η τιμία κάρα του Αγίου Τιμοθέου και η κτιτορική εφέστια εικόνα της Παναγίας Γλυκοφιλούσας, η οποία όμως εκλάπη τον Απρίλιο του 1966 και έκτοτε αγνοείται η τύχη της. Η διάσωση της τιμίας κάρας του Αγίου Τιμοθέου και της εικόνας της Υπεραγίας Θεοτόκου οφείλεται στο γεγονός ότι μερικές ημέρες πριν την 20η Ιουλίου 1821 είχαν μεταφερθεί στην Ακρόπολη τα δύο αυτά ιερά κειμήλια για την τέλεση αγιασμού και λιτανείας προς αντιμετώπιση κάποιας λοιμικής επιδημίας. Μάλιστα περί τα τέλη Ιουλίου του 1821 και μετά τη λύση της πολιορκίας ο ηγούμενος Νεόφυτος Δέγλερης κατέφυγε για λόγους ασφαλείας στην Αίγινα, παίρνοντας όμως μαζί του και την τιμία κάρα του Αγίου. Με αυτόν τον τρόπο διασώθηκε η πάντιμος και θαυματόβρυτος κάρα του Αγίου Τιμοθέου, η οποία έκτοτε φυλάσσεται τεθησαυρισμένη στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης και συγκεκριμένα στο ομώνυμο παρεκκλήσιο, το οποίο βρίσκεται εντός του κτηριακού συγκροτήματος της περιωνύμου και παλαιφάτου αυτής Μονής της Αττικής.

Ο Άγιος Τιμόθεος έλαβε το χάρισμα από τον Πανάγαθο Θεό να θαυματουργεί αδιαλείπτως, τόσο όσο ήταν στην επίγεια ζωή όσο και μετά την οσιακή του κοίμηση. Ενδεικτικό είναι ότι ο θεοφόρος και ταπεινός ασκητής επίσκοπος διέθετε με τη χάρη του Θεού τη θαυματουργική δύναμη να εκδιώκει τις ακρίδες, αλλά και τις λοιμικές ασθένειες και ιδιαίτερα την πανώλη, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τοιχογραφία στο Καθολικό της Μονής Πεντέλης, η οποία απεικόνιζε τον Άγιο να καταδιώκει την πανώλη και που σωζόταν μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα. Σύμφωνα μάλιστα με την καταγεγραμμένη παράδοση και τις ιστορικές πληροφορίες της εποχής ο Άγιος Τιμόθεος δεν επέτρεψε ποτέ να προσβληθεί η Μονή Πεντέλης από την πανώλη, ενώ διέσωσε και την Αθήνα από τη λοιμική αυτή νόσο κατά τα έτη 1778 και 1789, αλλά και την Αίγινα, όπου μεταξύ των ετών 1821-1826 είχε ενσκήψει η φοβερή αυτή επιδημία, και προς αποφυγή του κακού μεταφέρθηκε στο νησί η τιμία κέρα του Αγίου. Αλλά ο Άγιος Τιμόθεος θαυματούργησε και κατά τα νεότερα χρόνια, αφού κατά τα έτη 1958 και 1972 έχουν καταγραφεί θαύματα του Αγίου στην περιώνυμη Μονή Πεντέλης, ενώ το ιστορικό αυτό μοναστήρι της Αττικής διασώθηκε από τη λαίλαπα των καλοκαιρινών πυρκαγιών του 1998 και του 2000 χάρη στη θαυματουργική επέμβαση και την προστασία του κτίτορος, Αγίου Τιμοθέου. Θαύματα του Αγίου έχουν καταγραφεί και στον Κάλαμο Αττικής που αποτελεί την ιδιαίτερη πατρίδα του, όπου το 1952 ανεγέρθηκε Ιερός Ναός επ' ονόματί του για να τιμάται και να γεραίρεται εσαεί η μνήμη του στις 16 Αυγούστου στον ευλογημένο αυτό τόπο, όπου το 1510 είδε ο Άγιος το φως της ζωής. Ιερός Ναός προς τιμήν του Αγίου Τιμοθέου έχει ανεγερθεί και στην Κέα και συγκεκριμένα στην περιοχή «Λούρος» μπροστά από το σπήλαιο, όπου ο Άγιος ασκήτευσε. Ο βυζαντινού ρυθμού περικαλλής αυτός ναός θεμελιώθηκε στις 13 Ιουλίου 1993 από τον αοίδιμο Μητροπολίτη Σύρου κυρό Δωρόθεο Α', ενώ μετά από τέσσερα έτη, στις 13 Ιουλίου 1997, τελέσθηκαν τα θυρανοίξια του ναού, ο οποίος στις 13 Ιουλίου 1999 εγκαινιάσθηκε με την πρόπουσα εκκλησιαστική λαμπρότητα από τον μακαριστό οικείο Επίσκοπο Δωρόθεο. Η μνήμη του Αγίου Τιμοθέου εορτάζεται πανηγυρικά στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης, στο ασκητήριο του Αγίου Τιμοθέου στον Γαργηπτό Αττικής, στους ομώνυμους Ιερούς Ναούς στη νήσο Κέα και στον Κάλαμο Αττικής, στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Δημητρίου Χαλκίδος και στον Ιερό Ενοριακό Ναό Αγίου Χαραλάμπους Έξω Γωνιάς Σαντορίνης, όπου τελείται λαμπρά αρχιερατική πανήγυρη προεξάρχοντος του οικείου Επισκόπου κ. Επιφανίου. Το όνομα του Αγίου Τιμοθέου Ευρίπου φέρει το Επικοινωνιακό, Μορφωτικό και Πολιτιστικό Ίδρυμα της Ιεράς Μητροπόλεως Χαλκίδος, ενώ καλαισθητο προσκυνητάριο επ' ονόματι του Αγίου, ανεγερθέν με δαπάνη του Αρχιμανδρίτου π. Τιμοθέου Μανωλέα, κοσμεί τον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού Αγίου Ανδρέου Δήμου Αγίας Παρασκευής Αττικής.

Προς τιμήν του Αγίου Τιμοθέου Αρχιεπισκόπου Ευρίπου του θαυματουργού, του και κτίτορος της Ιεράς Μονής Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης, ο οποίος αναδείχθηκε φλογερός αγωνιστής της Ορθοδοξίας και σύμβολο σθεναρής αντίστασης του σκλαβωμένου Γένους ενάντια στον τούρκο δυνάστη, πραγματοποιήθηκαν λαμπρές εορταστικές εκδηλώσεις από 14 έως και 17 Αυγούστου 1990 επ' ευκαιρία της επετειακής συμπληρώσεως τετρακοσίων ετών από την κοίμησή του (1590-1990) και μάλιστα με τη συμμετοχή αντιπροσωπειών από όλα τα Πατριαρχεία και τις λοιπές ομόδοξες Εκκλησίες. Ο επίσημος αυτός πανορθόδοξος εορτασμός περιλάμβανε στις 16 Αυγούστου, ημέρα μνήμης του Αγίου, υπαίθρια Πανηγυρική Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία στον χώρο προ του Διορθοδόξου Κέντρου της Ιεράς Μονής Πεντέλης προεξάρχοντος του αοιδίμου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρού Σεραφείμ (+10 Απριλίου 1998), ενώ στις 17 Αυγούστου μετεκομίσθηκε η τιμία κάρα του Αγίου στην Κέα, όπου στον Ιερό Ναό Ευαγγελισμού Θεοτόκου Χώρας Κέας τελέσθηκε Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία. Πανηγυρικός ήταν και ο κατά το έτος 2010 εορτασμός της επετείου των πεντακοσίων ετών από τη γέννηση του Αγίου Τιμοθέου (1510-2010). Οι πανηγυρικές εκδηλώσεις έλαβαν χώρα στην Κέα κατά το διήμερο 13-14 Ιουλίου 2010, όπου μετεκομίσθηκε και πάλι η τιμία κάρα του Αγίου στο νησί από τον Καθηγούμενο της Ιεράς Μονής Πεντέλης, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θερμοπυλών κ. Ιωάννη. Στα πλαίσια του εορτασμού αυτού τελέσθηκε στις 14 Ιουλίου 2010 Δισαρχιερατική Θεία Λειτουργία συνιεργουργούντων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Θερμοπυλών κ. Ιωάννου και Σύρου κ. Δωροθέου Β' στον ομώνυμο Ιερό Ναό στην περιοχή «Λούρος» της Κέας. Επίσης λαμπρός ήταν και ο εορτασμός της επετείου των πεντακοσίων ετών από τη γέννηση του Αγίου και στον Κάλαμο Αττικής, τη γενέτειρα του Αγίου Τιμοθέου, όπου με πρωτοβουλία του ενθρονισθέντος στις 8 Ιουνίου 2010 πρώτου Μητροπολίτη της νεοσυστάτου Ιεράς Μητροπόλεως Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ωρωπού κ. Κυρίλλου τελέσθηκε το Σάββατο 23 Οκτωβρίου 2010 στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλάμου Αττικής Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου Β' και συλλειτουργούντων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Ζακύνθου (νυν Δωδώνης) κ. Χρυσοστόμου, Σύρου κ. Δωροθέου, Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου, Ιλίου κ. Αθηναγόρου, Κηφισίας κ. Κυρίλλου και Θερμοπυλών κ. Ιωάννου, ο οποίος την Παρασκευή 22 Οκτωβρίου 2010 μετέφερε από την Ιερά Μονή Πεντέλης την τιμία κάρα του Αγίου προς αγιασμό και ευλογία των κατοίκων της γενέτειρας του θαυματουργού Αγίου Τιμοθέου.

Ο σοφός και σεπτός ιεράρχης του Ευρίπου Άγιος Τιμόθεος ο θαυματουργός, ο οποίος υμνείται μεγαλοπρεπώς τόσο μέσα από τις συνταχθείσες προς τιμήν του ακολουθίες κατά τον 17ο και τον 19ο αιώνα όσο και μέσα από την ποιηθείσα ακολουθία μετά Παρακλητικού Κανόνος και Χαιρετισμών περί τα μέσα του 20ου αιώνα από τον Υμνογράφο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Γεράσιμο

Μοναχό τον Μικραγιαννανίτη, έζησε με τον Χριστό, κήρυξε τον Χριστό, θαυματούργησε στο όνομά Του και εξακολουθεί να διδάσκει και να εμπνέει, αλλά και να ζει στη συνείδηση του χριστιανικού πληρώματος, γιατί υπήρξε «κανών τῶν ἀρχιερέων, φωστήρ τῶν μοναζόντων, θεμέλιος ἄσειστος τῶν Ὁρθοδόξων, ὁμόζηλος τῶν ἀγγέλων, ὁμόστιχος τῶν ὁσίων Πατέρων καί σκήνωμα ἐπιπνοίας θεϊκῆς» (Απόσπασμα από το βιβλίο του μακαριστού ηγουμένου της Ιεράς Μονής Πεντέλης Θεοκλήτου Φεφέ, Ο Άγιος Τιμόθεος και το Μοναστήρι της Πεντέλης, Αθήναι 1973).

Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος
Εκπαιδευτικός

Βιβλιογραφία

- Ακολουθία του εν Αγίοις πατρός ημών Τιμοθέου Αρχιεπισκόπου Ευρίπου και κτίτορος της Ι. Μ. Πεντέλης του θαυματουργού, Έκδοσις Ιεράς Μονής Πεντέλης, Αθήναι 2001.
- Καρσιώτη Νεκταρίου, Αρχιμανδρίτου, Ο Άγιος Τιμόθεος Ευρίπου - Κτίτωρ της Ιεράς Μονής Πεντέλης, Έκδοση Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης, Β' Έκδοση, Αθήνα 2003.